

قدرت بازدارندگی چگونه به ثبات راهبردی منجر می شود؟

الگوی برای صلح و امنیت پایدار

امنیت بویژه در بیکر مانایی و تأمین آن، دیرینه‌ترین چیستان در درازای تاریخ بشر بوده است. افراد، گروه‌ها، دولت شهرها و سرانجام کشورها، همگی با این موضوع دست و پنجه نرم نموده و برجسته‌ترین کنش راهبردی آنها، معطوف به حل این مسأله بوده است. بازدارندگی نیز هم‌زاد با تهدیداتی بوده که بشر با آن روبه‌رو بوده است.

مسکو، کی‌یف را به خاطر بمباران مناطق مرزی تهدید به تشدید حملات کرد

ارتش روسیه: قلب کی‌یف را هدف می‌گیریم

وزارت دفاع روسیه با محکومیت حملات اوکراین به شهرهای مرزی، هشدار داد در صورت حمله به خاک این کشور، با افزایش حملات، مراکز فرماندهی در قلب پایتخت اوکراین را نیز هدف قرار خواهد داد. این در حالی است که مقامات کی‌یف گرچه حمله به شهرهای مرزی را اتهام مسکو خوانده‌اند اما ...

مسجد الاقصی در آغوش مقاومت

نظامیان صهیونیست با حمله به مسجد الاقصی صدها نمازگزار فلسطینی را بازداشت کردند

صفحه ۴ را بخوانید

پنج ماه بعد از انتخابات پارلمانی در عراق

دولت وحدت ملی یا دولت اکثریت ملی؟

عماد هلالیات
پژوهشگر حوزه روابط بین‌الملل

با گذشت بیش از ۵ ماه از انتخابات عراق، اختلاف در بیت شیعی بر سر تشکیل دولت همچنان ادامه دارد. مقتدی صدر با دادن مهلت ۴۰ روزه به گروه چهارچوب هماهنگی تا بعد از عید فطر برای تشکیل دولت، توپ را در زمین این گروه انداخته است. صدر با وجود تشکیل ائتلاف سه‌گانه با جریان تقدم محمد حلبوسی (ائتلاف اهل سنت) و حزب دموکرات مسعود بارزانی، بعد از دوبار حضور در پارلمان عراق، نتوانست اعضا را به حد نصاب برساند. برای تشکیل جلسه انتخاب رئیس جمهور، طبق استفسار به دادگاه فدرال براساس ماده ۷۰ قانون اساسی این کشور، نیاز به حضور ۲۲۰ نماینده از ۳۲۹ نماینده است. با توجه به این شرایط عراق در حال حاضر در وضعیت انسداد سیاسی به سر می‌برد.

وضعیت سیاسی کنونی عراق
بخش اول: سیاسی

نظام سیاسی عراق بعد از سقوط صدام دیکتاتور معدوم این کشور در سال ۲۰۰۳ بر اساس یک نظام طایفه‌ای بنا شده، به گونه‌ای که چه قوای سه‌گانه و چه وزرای دولت و حتی مدیران رده بالا و میانی براساس طوایف عراقی مشخص می‌شود. این امر باعث شده است که همواره این کشور با توجه به اختلاف در بین طوایف مختلف عراقی از یک‌سو و اختلاف درون حزب و درون بیتهی در بین این طوایف از سوی دیگر، بعد از هر انتخابات پارلمانی، تشکیل دولت با چالش‌های اساسی همراه شود. براین اساس این ساختار طایفه‌ای یکی از علل اصلی بی‌دولتی و فراق دولت در برهه‌های مختلف در طول ۱۸ سال گذشته در عراق بوده است. با وجود این در طول سال گذشته انتخابات پارلمانی مختلف صورت گرفته است و دولت در این کشور تشکیل شد. در حال حاضر بعد از انتخابات اکتبر ۲۰۲۱ جریان صدر به رهبری مقتدی صدر نتوانست ۷۳ کرسی از ۳۲۹ کرسی پارلمان را

به‌دست آورد. این درحالی است که گروه چهارچوب هماهنگی که متشکل از اکثریت جریان‌های شیعی در عراق است، ۵۵ کرسی به دست آورد. گروه چهارچوب هماهنگی با ۸ لیست در انتخابات اکتبر سال ۲۰۲۱ شرکت کرده بود و با وجود سید رأی دو میلیونی اما به دلیل تقسیم آرا بین لیست‌های خود، از جریان صدر که ۸۰۰ هزار رأی آورده بود، عقب ماند و در پارلمان عراق نتوانست کرسی‌های دوره‌های قبل را تکرار کند. اختلاف بین جریان صدر و گروه چهارچوب هماهنگی بعد از انتخابات پارلمانی براساس دو نگاه متفاوتی که این دو جریان برای تشکیل دولت دارند، صورت گرفته است.

رویکرد اول: تشکیل دولت اکثریت ملی؛ جریان صدر بعد از پیروزی در انتخابات پارلمانی و کسب ۷۳ کرسی، شعار تشکیل دولت اکثریت ملی را سر داد. دولت اکثریت ملی از احزاب و ائتلاف‌هایی تشکیل می‌شود که بیشترین کرسی‌ها را در پارلمان به‌دست آورده باشند. بر این اساس جریان صدر به همراه ائتلاف تقدم (اهل سنت) و حزب دموکرات مسعود بارزانی که بیشترین کرسی‌ها را به‌دست آورده‌اند، دولت را تشکیل خواهند داد. براساس این رویکرد رئیس جمهور را حزب دموکرات کردستان، رئیس پارلمان را ائتلاف تقدم و نخست‌وزیر را مقتدی صدر مشخص خواهد کرد.

در این رویکرد سایر احزاب و ائتلاف‌ها بخصوص سایر جریان‌های شیعی نقش اپوزیسیون دولت را خواهند داشت و در تشکیل دولت به هیچ‌وجه نقش ایفا نمی‌کنند. با وجود اینکه در این رویکرد این است که طرف پاسخگو و طرف مطالبه‌گر مشخص شده است و می‌شود. از معایب اصلی آن نادیده گرفتن وضعیت داخلی و منطقه‌ای عراق است. بخصوص تشکیل ائتلاف با حزب بارزانی که به دنبال عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی است و ائتلاف تقدم که به دنبال ایقایی نیروهای

امریکایی در عراق و تشکیل گروه سنی مسلح در برابر حشد الشعبی می‌باشد، که بسیار خطرناک ارزیابی می‌شود. رویکرد دوم: تشکیل دولت وحدت ملی؛ بر اساس این رویکرد در ابتدا تمام طیف‌ها و گروه‌های شیعی در تشکیل دولت سهیم خواهند بود و هر کدام بر اساس سید رأی مشخص خود از کابینه دولت سهم خواهد برد. اهل سنت و کردها هم در این کابینه سهیم خواهند شد و به اقلیت‌های دینی و قومی مثل ترکمن‌ها هم پست‌هایی داده خواهد شد. این رویکرد توسط سید عمار حکیم و هادی العامری بشدت دنبال می‌شود و تنها راه خروج از بن‌بست سیاسی در عراق و همچنین غلبه بر چالش‌ها و بحران‌های امنیتی و سیاسی در داخل و منطقه را تشکیل دولت وحدت ملی ارزیابی می‌کنند.

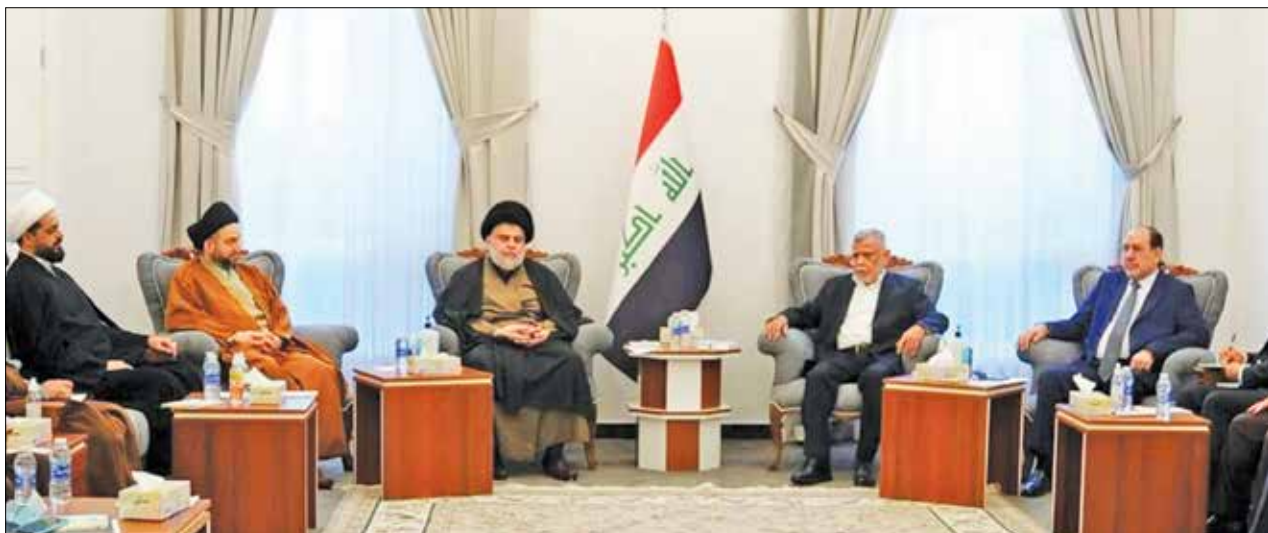
طبق این رویکرد دیگر ما شاهد وجود اپوزیسیونی که بتواند کارهای دولت را زیر نظر بگیرد و اعتراض کند نخواهیم بود که این از اشکالات اساسی دولت وحدت ملی است. با وجود این با توجه به تحولات داخلی و همچنین وضعیت منطقه از یک‌سو و حضور اشغالگران امریکایی، به نظر می‌رسد که تشکیل دولت وحدت ملی تنها راه خروج از وضعیت فعلی است.

بخش دوم: امنیتی

با وجود اینکه عراق در حال حاضر در وضعیت انسداد سیاسی به سر می‌برد، نقش بازیگران خارجی و قدرت‌های مداخله‌گر برای فشار به جریان‌های سیاسی از یک‌سو و همچنین ایجاد فتنه داخلی افزایش پیدا کرده و در تازه‌ترین رویداد امنیتی این کشور، فتنه محمود الصرخی شیعیه تکفیری در عراق است. جریان الصرخی مورد پشتیبانی و حمایت عربستان سعودی و ایالات متحده می‌باشد و در سال ۲۰۱۹ همراه با جنبش تشریفی‌ها نقش گسترده‌ای در سرنگونی دولت عادل عبدالمهدی داشتند. این جریان شیعی-تکفیری با دادن شعارها و فتوایهای اختلاف‌افکن مذهبی و همچنین فتوایهای تخریب‌آمیز و بی‌فایده متبرکه که موجی در عراق ایجاد کرد. هرچند که فتنه

به نظر می‌رسد با وجود انسداد سیاسی در عراق، که به ۵ ماه رسیده است، اما در نهایت دولت در این کشور به صورت وحدت ملی تشکیل خواهد شد. گروه چهارچوب هماهنگی بعد از اینکه توانست جلوی تشکیل دولت در این کشور را بگیرد، با ارائه راه‌حل‌های مختلف به دنبال تشکیل دولت به همراه جریان صدر است. هرچند مقتدی صدر تمام پیشنهادهای گروه چهارچوب هماهنگی را رد کرده است، اما چاره‌ای جز توافق با گروه چهارچوب هماهنگی نخواهد داشت.

امری که هرچند به زمان نیاز دارد، اما در نهایت محقق می‌شود. هرچند در این میان سناریوهای دیگر هم وجود دارد که عبارتند از:
* ایقایی دولت مصطفی الکاظمی و رأی اعتماد مجدد به این دولت در پارلمان؛ براین اساس مصطفی الکاظمی از فرصت پیش آمده و اختلاف بین گروه‌های شیعی استفاده کرده و مجدداً نخست‌وزیر خواهد شد.
* انحلال پارلمان و برگزاری انتخابات زودرس؛ این سناریو که بسیار بعید به نظر می‌رسد، اما یکی از سناریوهای روی کاغذ است. هرچند جریان صدر و گروه چهارچوب هماهنگی با این سناریو در حال حاضر مخالف هستند.
* تشکیل دولت اضطراری؛ این سناریو هیچ مبنای قانونی در عراق ندارد و نه قانون اساسی و نه دادگاه فدرال، اجازه تشکیل دولت اضطراری را نمی‌دهد. این سناریو صرفاً توسط یکی از اعضای جریان صدر مطرح شد.
به نظر می‌رسد با وجود انسداد سیاسی در عراق که به ۵ ماه رسیده است، اما در نهایت دولت در این کشور به صورت وحدت ملی تشکیل خواهد شد. گروه

از راست به چپ: نوری المالکی، هادی العامری، مقتدی صدر، عمار حکیم و شیخ فیس خزعلی

جمع بندی

با وجود یک نظام دموکراتیک در عراق، اما ساختار طایفه‌ای آن همواره یکی از عوامل اصلی بحران در این کشور بوده است که طی سال‌های اخیر، ناکارآمدی این نظام مشهود بوده است. براین اساس ملاحظاتی عنوان می‌شود: اختلاف درون بیت شیعی، بیش از آنکه راهبردی باشد، تاکتیکی است و با گفت‌وگو و نشست بین گروه‌ها، دیدگاه‌ها نزدیک‌تر می‌شود.

اختلاف جریان صدر با گروه چهارچوب هماهنگی در تاکتیک است و در راهبردها مشکلی وجود ندارد. تشکیل دولت اکثریت ملی در حال حاضر برای عراق بدترین سناریوی ممکن است و می‌تواند تبعات جبران‌ناپذیری در داخل برای این کشور داشته باشد. نقش قدرت‌ها و بازیگران مداخله‌گر در عراق بیش از گذشته شده و روند عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی توسط برخی از جریان‌ها در عراق کلید برنده اصلی وضعیت فعلی عراق، ایالات متحده آمریکا است. این رژیم می‌برد، وضعیت کنونی عراق بهترین حالتی است که از بحران‌های مختلف رنج سناریوی ممکن برای این کشور است تا ضمن ایقایی نیروهای خود در این کشور، به توطئه‌چینی علیه آن ادامه دهد.